

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P1588

[Total No. of Pages : 4

[4952]-4

M.Ed. (General) (Optional)

EDUCATION

Educational Management

(2008 Pattern) (Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

Instructions:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Answers to the two sections should be written in separate answer-books.
- 3) Figures to the right indicate full marks.
- 4) Write the answers of Q. Nos. 1,2,4 and 5 in about 350 - 400 words each.
- 5) Write the answers of Q. Nos. 3 & 6 in about 130-150 words each.
- 6) Supplement will not be provided.

Q1) What is the meaning of Educational Management? What are the characteristics of good management? Explain with examples, how will you implement the techniques of Time Management as a manager. [15]

OR

Explain the characteristics of effective Educational Leadership. Explain with examples your role as a teacher for effective leadership in a classroom.

Q2) What is the meaning of Curriculum Development and curriculum Evaluation? Explain the steps of Curriculum Development with suitable examples. [15]

OR

Explain the meaning and nature of Educational Planning. What are the different approaches to Educational Planning? Explain any two approaches with suitable examples.

Q3) Write short notes on any four of the following. [20]

- a) Explain the scope of Educational Management.
- b) Explain the merits and demerits of Democratic Leadership.
- c) 'Knowledge of Group Dynamics is essential for a teacher'- Justify the statement.

P.T.O.

- d) Explain the importance of In-service training programme for the professional development of teachers.
- e) Explain the importance of 'Institutional Planning' in Teacher Education Colleges.
- f) Aspects to be considered in Evaluation of Teachers by Head master.

SECTION - II

Q4) What are the types of Communication? What are the barriers in Communication in the Classroom? How will you improve your communication skill in the class room as a teacher. **[15]**

OR

Define Accreditation. How does accreditation assist in qualitative improvement of an Institution? Explain the parameters of accreditation of a Teacher Education Institution.

Q5) What is the meaning of the term 'Finance Management'? What are the methods of financing education? Explain the various sources of income for the development of an educational institution in detail. **[15]**

OR

Explain the concept and nature of Educational Supervision. As a supervisor which factors you will take into consideration for Institutional supervision.

Q6) Write short notes on any four of the following. **[20]**

- a) Merits and demerits of centralised Decision Making.
- b) Explain the functions of NCTE. (National Council for Teacher Education)
- c) Explain the concept and need of Modern Information Technology.
- d) Explain the Principles of Educational Finance.
- e) Give five suggestions to improve quality in Higher Education.
- f) Explain the role of State Government in education.

Total No. of Questions : 6]

P1588

[4952]-4
M.Ed. (General) (Optional)
EDUCATION
शैक्षणिक व्यवस्थापन
(2008 पॅटर्न) (Paper - IV)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) दोन्ही विभागांची उत्तरे स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.
3) उजव्या बाजूचे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) प्रश्न क्र. 1,2,4 आणि 5 ची उत्तरे प्रत्येकी 350 ते 400 शब्दांत लिहावीत.
5) प्रश्न क्र. 3 आणि 6 ची उत्तरे प्रत्येकी 130 ते 150 शब्दांत लिहावीत.
6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

विभाग - पहिला

प्रश्न 1) शैक्षणिक व्यवस्थापन म्हणजे काय? चांगल्या व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये कोणती? एक व्यवस्थापक म्हणून तुम्ही वेळेच्या व्यवस्थापनाची तंत्रे कशी अंमलात आणाल ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

परिणामकारक शैक्षणिक नेतृत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. एक शिक्षक म्हणून वर्गातील परिणामकारक नेतृत्वासाठी तुमची भूमिका काय असेल सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अभ्यासक्रम विकसन आणि अभ्यासक्रम मूल्यमापन म्हणजे काय? अभ्यासक्रम विकसनाच्या पायऱ्या सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

शैक्षणिक नियोजनाचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा? शैक्षणिक नियोजनाचे विविध दृष्टिकोण कोणते? कोणतेही दोन दृष्टिकोण उदाहरणासहीत स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
अ) शैक्षणिक व्यवस्थापनाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

- ब) लोकशाही नेतृत्वशैलीचे गुणदोष स्पष्ट करा.
- क) “शिक्षकांना समूह गतीशीलतेचे ज्ञान आवश्यक आहे” विशद करा.
- ड) शिक्षकांच्या व्यावसायिक विकासात सेवांतर्गत प्रशिक्षणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- इ) शिक्षक प्रशिक्षण महाविद्यालयातील संस्थानिहाय नियोजनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- फ) शिक्षकांचे मुख्याध्यापकांकडून मूल्यमापन करताना लक्षात घ्यावयाच्या बाबी.

विभाग - दुसरा

- प्रश्न 4) संज्ञापनाचे प्रकार कोणते? वर्गसंज्ञापनातील अडथळे कोणते? शिक्षक म्हणून तुम्ही वर्गामध्ये संज्ञापन कौशल्य कसे सुधाराल? [15]

किंवा

अधिस्वीकृतीची व्याख्या सांगा? गुणवत्ता सुधारण्यासाठी अधिस्वीकृती संकल्पनेची मदत कशी होते? शिक्षक प्रशिक्षण संस्थेमध्ये अधिस्वीकृतीचे कोणते निकष लावले जातात? ते स्पष्ट करा?

- प्रश्न 5) वित्त व्यवस्थापन म्हणजे काय? शैक्षणिक वित्त पुरवठ्याच्या पद्धती कोणत्या? संस्थेच्या विकासासाठी उत्पन्नाचे विविध स्रोत कोणते ते सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

शैक्षणिक पर्यवेक्षणाची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा? एक पर्यवेक्षक म्हणून संस्थेचे पर्यवेक्षण करताना तुम्ही कोणत्या घटकांचा विचार कराल?

- प्रश्न 6) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) केंद्रीत निर्णयप्रक्रियेचे गुणदोष स्पष्ट करा.
- ब) राष्ट्रीय शिक्षक प्रशिक्षण परिषदेची कार्ये स्पष्ट करा.
- क) आधुनिक माहिती तंत्रज्ञानाची संकल्पना व गरज स्पष्ट करा.
- ड) शैक्षणिक वित्ताची तत्वे स्पष्ट करा.
- इ) उच्च शिक्षणातील गुणवत्ता सुधारण्यासाठी पाच सूचना द्या?
- फ) राज्य शासनाची शिक्षणातील भूमिका स्पष्ट करा.

